

Fra prostatakræftpatient til gammel mand

Lotte Evron, lektor, ph.d. cand. mag. i pædagogik, sygeplejerske. Institut for Sygeplejerske- og Ernærings- uddannelser, Københavns Professionshøjskole
Gitte Wind, docent, ph.d., cand. mag. i antropologi, sygeplejerske. Institut for Sygeplejerske- og Ernærings- uddannelser, Københavns Professionshøjskole

Baggrund

Mænd i behandling for prostatakræft lever ofte med senfølger, der påvirker deres hverdagsliv og samliv. Par skal hver for sig og sammen forholde sig til chokket over diagnosen, potentielt ændrede roller, afbrydelser i hverdagslivet og et muligt pres på det ægteskabelige og seksuelle samliv.

Metode

Toårigt feltstudie af kræftpakkeforløb for prostatacancer med deltagerobservationer og dyade interviews. 16 deltagere: otte mænd og deres kvindelige partnere (50-75 år). Vi foretog en narrativ analyse inspireret af Ricoeurs tanker om, at en fortælling åbner op for en mulig verden, man kan træde ind i, og at lytteren er medskaber ved aktivt at følge med i den. Studiet har fokus på de fire yngste pars fortællinger.

Konklusion

Frygten for alderdomstegn fylder ofte mere end frygten for døden i den yngre gruppe. Senfølger som urininkontinens og rejsningsproblemer åbner for en ny skræmmende verden, hvor disse relativt yngre mænd og deres partnere oplever, hvordan senfølgerne får dem til at føle sig som en gammel ulækker mand, en umandig mand eller at de er gift med en sådan mand.

Forskningsspørgsmål

Hvad sker der med samlivet og seksualiteten blandt heteroseksuelle par, når mandens krop og selvbillede forandrer sig ved senfølger efter radikal prostatektomi?

Resultater

Alle par fortsætter med et aktivt, men ændret sexliv. I fortællingerne fandt vi fem temaer:

- Heller død end gammel
- At føle sig usexet og ulækker
- At dyrke usexet sex
- Mindreværd og hjælp til selvhjælp
- På vej mod plejehjem

Informant	Alder år	Sammen år	Børn	I arbejde	Pensionist	Faglært/ kort uddannelse	Mellemlang/ lang uddannelse
8 mænd	51-75	30-52	0-3	4	4	3	5
8 kvinder	50-74	30-52	0-3	5	3	6	2

Skema 1: Oversigt over demografiske data om informanterne

Implikationer

Sundhedsprofessionelle, der arbejder med par i prostatakræftbehandling kan med fordel muliggøre en forventningsafstemning under samtalerne om behandlingsforløbet, og efterfølgende støtte identitetsarbejdet for både manden og hans partner fx med hjælp af en sexolog for herved at lette tilpasningen til livet med senfølger. Derudover kan sundhedsprofessionelle med fordel hjælpe parrene med håndtering af senfølger, der minder om alderdomstegn, efter radikal prostatektomi ved at tage initiativ til at tale om seksualitet og intimitet og komme med konkrete forslag til fx stillinger og hjælpemidler.

Lotte Evron, Lektor, PHD
loev@kp.dk

Gitte Wind, Docent, PHD
giwi@kp.dk

Begge ansat på Københavns Professionshøjskole
Ernærings- og Sygeplejerskeuddannelser
Tagensvej 86, København 2200 NV